

proces-verbaal

ORIGINEEL

RECHTBANK AMSTERDAM

rechter-commissaris in strafzaken

zittingsplaats Amsterdam

parketnummer

: 1

datum

: 1 september 2021

proces-verbaal van verhoor getuige S. Kukenheim

in de zaak tegen de verdachte:

NN

mr. M.J.E. Geradts, rechter-commissaris, bijgestaan door F.F. Kruijt, griffier, hoort op 1 september 2021 als getuige:

Simone Kukenheim

geboren op 14 september 1979 te 's-Gravenhage (Nederland),
verder te noemen de getuige.

De rechter-commissaris stelt de identiteit van de getuige vast op de wijze, als bedoeld in artikel 27a lid 1 eerste volzin Wetboek van Strafvordering.

Het verhoor vindt plaats in de rechtbank.

Bij het verhoor zijn verder aanwezig:

- mr. M. Velthuis, raadsvrouw van de getuige;
- mr. N.D. de Fluiter en mr. W.A.P. Gebrandy, raadslieden van de verdachte NN;
- mr. J.J. Smilde, officier van justitie.

De getuige verklaart geen bloed- of aanverwant van de verdachte te zijn.

De getuige verklaart de gehele waarheid en niets dan de waarheid te zullen zeggen.

parketnummer : 1 
datum : 1 september 2021

De getuige legt de volgende verklaring af:

Op vragen van de rechter-commissaris antwoord ik als volgt:

U vraagt mij hoe ik mij heb voorbereid op dit verhoor. Ik kreeg een telefoontje van de officier van justitie dat ik zou worden opgeroepen om een verklaring af te leggen over het noodbevel. Ik heb dit besproken met het hoofd Afdeling Juridische zaken van de gemeente en ben toen gekoppeld aan een advocaat. Ik heb een gesprek gehad met mr. Velthuis. Ik heb geen stukken gelezen. Niemand heeft mij gezegd wat ik moet zeggen. Ik ontving gisteren een mail van mr. Velthuis dat op verzoek van de verdediging vragen worden gesteld over het noodbevel.

Ik ben wethouder Zorg, Jeugdzorg, Beroepsonderwijs en Sport en eerste locoburgemeester. Op 28 maart 2021 trad ik op als locoburgemeester. Ik heb als locoburgemeester ten minste twee keer het voorzitterschap van de driehoek op mij genomen, ten tijde van "kopje koffie drinken" op het Museumplein. Eén keer omdat de burgemeester verhinderd was, één keer omdat één van de demonstratie zich richtte tegen de persoon van de burgemeester. Ik weet niet welk van de twee plaatsvond op 28 maart 2021. Ik had die dag het piket overgenomen.

De driehoek (burgemeester-politie-Openbaar Ministerie) zag aankomen dat mensen zouden gaan demonstreren. U vraagt mij hoe dat bekend werd. In zijn algemeenheid zeg ik dat de politie in die tijd informatie oppikte onder andere van internet dat mensen een demonstratie organiseerde. In sommige gevallen was er een kennisgeving waarbij mensen lieten weten te willen demonstreren. Ik weet niet of dat in dit geval zo was. De politie kan op straat zien dat mensen zich klaarmaken voor een demonstratie. Dit was ook al de zoveelste keer dat er gedemonstreerd werd. Om die reden werden de signalen serieus genomen. In de week voor de demonstratie kwam de driehoek al bij elkaar. Op 28 maart 2021 sprak de driehoek af op het hoofdbureau van politie vanaf het middaguur. Dat zal zijn geweest tussen 11.30 uur en 12.30 uur, maar de precieze tijden weet ik niet. We werden geïnformeerd door degene die op dat moment de leiding had over de operatie van de politie. Ik hoor de officier van justitie zeggen dat dit de Algemeen Commandant is. In een andere ruimte was de subdriehoek aanwezig met mensen van politie, Openbaar Ministerie en de dienst Openbare orde en Veiligheid (OOV) van de gemeente. De subdriehoek adviseert de driehoek op basis van wat zij zien gebeuren in de stad. Die informatie komt alleen mondeling.

U moet zich realiseren dat de stad in lockdown was vanwege coronamaatregelen. De driehoek besprak in de aanloop van de demonstratie wat te doen als maatregelen niet zouden worden opgevolgd. Daarvoor waren verschillende scenario's opgesteld.

Op de dag zelf maakten wij ons grote zorgen: er waren te veel mensen voor die plek. Het Museumplein is geen goede plek voor grote groepen. De politie constateerde dat men zich niet aan de coronamaatregelen hield. Wij konden dat ook zelf zien op camerabeelden. Wij kregen informatie van politie dat mensen zich niet aan aanwijzingen van politie hielden en dat er eventueel gevaar voor de openbare orde kon ontstaan. De camerabeelden ondersteunden dat beeld. Als driehoek maak je altijd je eigen afweging, maar het helpt als je advies krijgt waarop je kunt doorvragen. De driehoek kreeg dus advies van de subdriehoek. Ik weet niet precies welke vragen de driehoek naar aanleiding daarvan precies heeft gesteld. U vraagt mij wie dan uiteindelijk het bevel geeft. Het wordt besproken in driehoeksverband, maar ik als locoburgemeester hak de knoop door. Er was overigens geen verschil van mening met de andere aanwezigen. Ik benadruk dat ik vaak een algemeen beeld geef. Als u precies wilt weten hoe de operatie van de politie die dag is verlopen, zou u de politie vragen moeten stellen. Ik ben afgegaan op het beeld dat de politie heeft geschetst, ondersteund door de

parketnummer

: 1

datum

: 1 september 2021

camerabeelden van het Museumplein. Daar zagen wij mensen die dicht bij elkaar stonden. U vraagt mij hoeveel mensen. Dat weet ik niet. Hoe laat ik het bevel heb gegeven? Dat weet ik niet.

U bespreekt met mij de overwegingen in het noodbevel. Uit mijn hoofd noem ik de elementen die ik mij herinner: het Museumplein was niet geschikt (er werden ook wel demonstraties verwezen naar het Westerpark), mensen hielden geen afstand, voldeden niet aan andere coronamaatregelen, het beeld was dat de openbare orde en veiligheid in het geding was, er kwamen nog meer mensen op de demonstratie af. U vraagt mij wat is bedoeld in het bevel met 'provocerend opstellen'. Als mensen zich niet houden aan coronamaatregelen, bijvoorbeeld expres gaan knuffelen, dan snap ik dat de politie dat als provocerend ervaart. U vraagt mij op grond van welke informatie in het bevel is opgenomen dat dezelfde demonstranten aanwezig waren. Wij kregen die informatie van de subdriehoek. U moet zich voorstellen dat zij beneden in een andere ruimte aanwezig waren en regelmatig naar boven kwamen met dit soort informatie. U vraagt mij op grond van welke informatie in het bevel is opgenomen dat tijdens meerdere van de genoemde demonstraties demonstranten de confrontatie met politie aangingen en ploertendoders etc. bij zich droegen. Dat is informatie die wij ontvingen van de subdriehoek en dat was één van de zaken waarom wij ons zorgen maakten over de openbare orde en de veiligheid. Het betrof constatering van de politie. U vraagt mij of dat ook geldt voor de overwegingen in het bevel over de 'defendgroepen', voetbalsupporters en dat niet was voldaan aan eerdere waarschuwingen en vorderingen van de politie. Dat klopt. Ook die informatie kwam van de politie en werd met ons gedeeld door de subdriehoek.

U vraagt mij toe te lichten wat ik bedoel met scenario's. Van te voren hebben wij besproken welke instrumenten konden worden ingezet om de openbare orde en veiligheid te handhaven: waarschuwing, aanspreken, vorderen, et cetera. Afhankelijk van de situatie in de stad kan het zo zijn dat, gelet op de concrete omstandigheden, een bepaald scenario zich sneller of minder snel voordoet. In één van de twee situaties dat ik betrokken was als locoburgemeester bij de coronademonstraties, speelde dat we eerder moesten ingrijpen, maar ik weet niet of dat was op 28 maart 2021 of bij die andere gelegenheid.

Op vragen van mr. N.D. de Fluiter en mr. W.A.P. Gebrandy antwoord ik als volgt:

U vraagt mij wat de reden was dat ik twee maal de driehoek heb voorgezeten. Het was dus zo dat er meerdere demonstraties waren op en bepaalde dag, waarvan er één gericht tegen de persoon van de burgemeester, maar nogmaals, ik weet niet zeker of dat op 28 maart 2021 was. U vraagt mij hoe die informatie over het thema van de demonstratie tot mij is gekomen. Vroeg in de week kregen wij op grond van informatie van de politie een beeld van wat er te gebeuren stond en soms is er een kennisgeving. Ik weet niet of er voor deze demonstratie een kennisgeving was. U vraagt mij of die informatie schriftelijk komt en of er schriftelijk verslag wordt gemaakt van overleg in de loop van de week. Nee, dat gebeurt allemaal mondeling. Nu u dit dicteert, zeg ik u dat er van het overleg van de driehoek wel schriftelijk verslag wordt gemaakt. Er zijn in Amsterdam heel veel demonstraties en niet voor elke demonstratie komt de driehoek bijeen. Alleen als de inschatting is dat de demonstratie iets kan betekenen voor de openbare orde en veiligheid. Wij krijgen van de politie dan mondeling een beeld, waarmee ik bedoel informatie over de situatie van de stad, overgedragen. U vraagt mij of ik naast die mondelinge informatie ook schriftelijke informatie of beeldmateriaal krijg. Ja, soms wel, maar ik weet niet of dat op 28 maart 2021 het geval was. In het algemeen zeg ik dat als het beeld is dat iets groter kan worden, dan haalt de politie informatie van internet en soms kan de politie daar iets van laten zien. U vraagt mij of het dan zo is dat het grootste deel van de informatie verbaal wordt overgedragen. Dat verschilt, maar je vraagt wel altijd

parketnummer
datum

: 1
: 1 september 2021

door. Bijvoorbeeld als de politie zegt dat er van alles op internet staat, dan vraag je hoe en wat. Ik ga niet zelf in telegramgroepjes zoeken. Of ik wel eens een screenprint ontvang? Soms krijg je wel eens een foto of iets anders om een beeld te krijgen. Ik weet niet of dat voor 28 maart 2021 het geval was. Nogmaals: het was de zoveelste demonstratie, dus de mededeling dat ze met zijn allen op het Museumplein stonden was niet zo onwaarschijnlijk. Er wordt niet met een hele papierwinkel geschoven. Het gaat erom een actueel beeld te krijgen.

U vraagt mij op wiens initiatief de demonstratie op grond van art. 7 WOM is beëindigd. Die beslissing heb ik genomen. Als gezegd liggen er scenario's: als dit en dat gebeurt, beëindigen we de demonstratie. Die scenario's liggen er in het algemeen, maar ook dus in dit geval. U vraagt naar het tijdstip van de beëindiging. Dat weet ik echt niet. Hoe lang nadat we als driehoek bij elkaar kwamen? Dat is echt lastig te zeggen. U vraagt of de beslissing de demonstratie te beëindigen apart op schrift is gesteld. Volgens mij is er een brief die ik heb ondertekend. Met die brief bedoelde ik het noodbevel. De beslissing de demonstratie te beëindigen, gaat mondeling. U vraagt mij of de beraadslaging van de driehoek wordt vastgelegd. Er is iemand die aantekeningen maakt, maar ik weet niet of dat formele notulen zijn. Wat als ik nu een beslissing ex art. 7 WOM wil controleren? Ik weet het niet. De rechter-commissaris vraagt of er geluidopnamen van de driehoek worden gemaakt. Nee.

In het driehoekoverleg heb ik geen assistent bij mij. Wie zitten aan die tafel? Ik, de hoofdcommissaris van de politie en de officier van justitie (niet deze officier van justitie die hier aanwezig is), iemand van communicatie van de gemeente, ik denk de directeur dienst OOV en nog iemand van de politie. De subdriehoek zit dus elders en adviseert de driehoek. Wie zit in de subdriehoek? Iemand van politie, de hier aanwezige officier van justitie en iemand van de dienst OOV.

U vraagt hoeveel tijd heeft gezeten tussen de beslissing ex art. 7 WOM en het noodbevel van 28 maart 2021. Daar kan tijd tussen zitten, maar ik weet niet hoe dat in dit geval was.

U vraagt mij wie het initiatief heeft genomen voor het noodbevel. Al bij het maken van scenario's neem je dit instrument mee. In de praktijk beoordeel je de situatie en beslis je welke stappen je wilt nemen met welk instrument. Was er een specifiek scenario voor deze demonstratie? Ja. Als mensen zich niet houden aan coronamaatregelen dan zouden we dit en dat doen. Coronamaatregelen waren vanwege de volksgezondheid heel belangrijk voor ons, een oprechte zorg. Als er informatie binnen komt die het beeld dat je al hebt verder aanvult, dan handel je.

U vraagt mij hoe praktisch gezien het noodbevel wordt opgesteld. Dat weet ik niet. Ik geef een mondeling bevel en krijg later het bevel op schrift ter ondertekening. De vraag is dan: dit is het noodbevel, ben je akkoord met hoe het op papier is komen te staan en herken je het? Zo ja, dan onderteken ik. Ik dicteer het noodbevel niet zelf. Welke mensen betrokken zijn bij het bevel? Dat zijn inderdaad dezelfde als bij de WOM-beslissing. U vraagt of ik eerder een noodbevel heb gegeven. Ja. Ik heb vaker als locoburgemeester opgetreden en volgens mij heb ik eerder noodbevelen gegeven, maar in een andere setting. Het noodbevel van 28 maart 2021 is mij digitaal aangereikt door de dienst OOV.

U vraagt mij of er eerder door betrokken personen alternatieven zijn besproken om de demonstratie beter te laten verlopen, bijvoorbeeld door vooraf fysieke maatregelen te treffen. De driehoek probeert in het algemeen tot afspraken te komen met de mensen die zich als organisatoren opwerpen voor demonstraties. De gemeente vindt het recht van demonstreren

parketnummer : 1
datum : 1 september 2021

belangrijk, ook in coronatijd. De driehoek heeft ook in dit geval geprobeerd afspraken te maken over de plaats van de demonstratie, het inzetten van ordediensten, et cetera, maar met deze groep bleek dat niet mogelijk.

Is er binnen de driehoek gesproken over een aanwijzing ex art. 6 WOM? Gebruikelijk is dat de driehoek een zogenaamde WOM-brief stuurt, die wordt ondertekend door de (loco)burgemeester en waarin zo iets staat als 'we ontvingen uw kennisgeving demonstratie, dat is uw goedrecht, belangrijk is dat dat op een goede manier gebeurt en dat er wederzijds verantwoordelijkheid wordt genomen en daarom stelt de gemeente een aantal voorwaarden aan uw demonstratie'. Zeker in coronatijd is in een aantal situaties zo gehandeld, er zijn andere plekken voorgesteld. Er is gezegd dat demonstranten zich aan de coronamaatregelen moeten houden. Ik weet niet zeker of er een dergelijke brief is gestuurd voor deze demonstratie. Ik weet dat het met de koffiedrinkmensen moeilijk was tot afspraken te komen. U vraagt mij of het mogelijk is een WOM-brief te sturen, als de demonstratie niet is aangemeld. Ja, ik denk dat we dat ook doen als wij een bijeenkomst op grond van informatie van de politie kwalificeren als demonstratie. Ook dan kunnen wij een WOM-brief sturen.

U vraagt mij of op 28 maart 2021 is overwogen na beëindiging van de demonstratie te volstaan met aanhouding en sanctionering op basis van art. 11 WOM. Dat weet ik niet.

U vraagt mij of in de driehoek de lichtere bevelbevoegdheid van B&W ex art. 172 lid 3 Gemeentewet ter sprake is gekomen. In zijn algemeenheid zeg ik dat in de aanloop naar een demonstratie wordt besproken op grond van welke wet eventueel welke stappen kunnen worden genomen. Vanuit de operatie wordt dan bekeken welk instrument wordt toegepast in de concrete situatie. Ik weet dat is besproken dat het noodbevel de goede bevoegdheid was. Ik weet niet of art. 172 Gemeentewet gefileerd is bij die bijeenkomst. Is iemand aanwezig die bestuursrechtelijk is onderlegd? Jazeker, de dienst OOV kan gebruik maken van juristen uit onze organisatie. U vraagt wie in dat verband aanwezig was op 28 maart 2021. Dat weet ik niet. Het bevel is mijn verantwoordelijkheid en als dat nodig is kan ik juridisch advies inwinnen. Hoe dat in dit geval is gegaan? Ik kreeg advies van de subdriehoek. Ik weet niet meer of daar iemand bij zat met bestuursrechtelijke kennis.

U vraagt mij waarom het Museumplein geen gunstige plek was voor deze demonstratie. Dat weet ik niet meer precies, dat kan te maken hebben met de omvang van het plein, de grootte van de demonstratie, de ligging in de stad, de aanwezigheid van andere functies en woonwijken en de operatie van politie. Meestal als de driehoek het geen geschikte plek vindt, worden demonstranten verwezen naar een andere locatie.

U zegt mij dat het tijdstip van afgeven van het noodbevel niet in het bevel staat en vraagt waarom niet. Dat weet ik niet. Ik kan u ook niet vertellen waar u dat tijdstip wel kunt vinden.

U vraagt mij of er een verantwoordingsbrief aan de gemeenteraad is gestuurd over het noodbevel. Dat weet ik niet. Dat zou publieke gemeenteraadsinformatie zijn, op te vragen via de griffie van de gemeenteraad.

U houdt mij voor dat in het bevel staat dat de demonstranten zich moeten verwijderen en dat zij aanwijzingen van de politie moeten volgen en vraagt of besproken is of dat bevel iets toevoegt naast de verplichtingen genoemd in de wet. Ik heb al gezegd dat wij het nodig vonden om een noodbevel te geven, anders had ik dat bevel niet gegeven. Het noodbevel was één van de instrumenten om de openbare orde te handhaven. De rechter-commissaris vraagt mij of ik mij kan herinneren dat de discussie is gevoerd of het bevel nodig was, naast de

parketnummer : 1 [REDACTED]
datum : 1 september 2021

verplichtingen genoemd in de wet. In mijn herinnering is die discussie niet gevoerd. Wij vonden een bevel op dat moment nodig, anders had ik het niet afgegeven. U vraagt mij wat mijn denkbeeld was toen ik mijn handtekening zette onder het bevel. Dat er op dat moment een noodbevel nodig was. Bij het opstellen van de scenario's is ook het geven van een noodbevel één van de instrumenten geweest.

Op vragen van de officier van justitie antwoord ik als volgt:

U vraagt mij of er bij eerdere demonstraties van deze groep soortgelijke noodbevelen zijn gegeven. Ja, volgens mij bij de meeste demonstraties van deze groep. Is daar over gesproken in de gemeenteraad? Dat weet ik niet, maar ik kan mij haast niet voorstellen dat dat niet is gebeurd.

Vorgelezen, volhard en ondertekend.

S. Kukenheim

Dit proces-verbaal is door de rechter-commissaris en de griffier vastgesteld en ondertekend.

F.F. Kruijt
griffier

mr. M.J.E. Geradts
rechter-commissaris

